

4.5 Kurvkonstruktion

Steg för att rita grafen till en funktion:

I. Bestäm definitionsmängden

II. Bestäm asymptoter (Beräkna gränsvärdena).

III. Beräkna $f'(x)$ och bestäm kritiskpunkterna.

IV. Beräkna $f''(x)$ och bestäm inflektionspunkter.

V. Gör en tabell (förklarad i exemplet).

VI. Rita grafen (+ asymptoter)

Ex. Rita grafen till $f(x) = \frac{x^5}{(x^2-1)^2}$.

I. D_f : $x^2 - 1 \neq 0 \Rightarrow x \neq \pm 1$

$$D_f = (-\infty, -1) \cup (-1, 1) \cup (1, \infty) = \mathbb{R} - \{-1, 1\}.$$

II. Asymptoter:

$$\lim_{x \rightarrow \infty} f(x) = \lim_{x \rightarrow \infty} \frac{x^5}{x^4 \left(1 - \frac{1}{x^2}\right)^2} = \lim_{x \rightarrow \infty} \frac{x}{\left(1 - \frac{1}{x^2}\right)^2} = \infty.$$

$$\lim_{x \rightarrow -\infty} f(x) = -\infty \quad (\text{samma}).$$

$\Rightarrow$ Inga horisontala asymptoter.

$$\lim_{x \rightarrow 1^+} f(x) = \lim_{x \rightarrow 1^+} \frac{x^5}{(x^2-1)^2} = \frac{1}{0^+} = \infty \Rightarrow x=1 \text{ vertikal asymptot}$$

$$\lim_{x \rightarrow -1} f(x) = \lim_{x \rightarrow -1} \frac{x^5}{(x^2-1)^2} = \frac{-1}{0^+} = -\infty \Rightarrow x=-1 \text{ vertikal asymptot}$$

Sneda asymptoter

$f(x)$ har en sned asymptot $y = Kx + m$ om

$$\lim_{x \rightarrow \pm\infty} (f(x) - (Kx + m)) = 0 \quad (\text{Oblique asymptot})$$

$$K \neq 0$$

För att bestämma k och m :

$$k = \lim_{x \rightarrow \pm\infty} \frac{f(x)}{x} \quad \text{och} \quad m = \lim_{x \rightarrow \pm\infty} (f(x) - kx)$$

$$\lim_{x \rightarrow \pm\infty} \frac{f(x)}{x} = \lim_{x \rightarrow \pm\infty} \frac{x^5}{x \cdot x^4 \left(1 - \frac{1}{x^2}\right)^2} = \lim_{x \rightarrow \pm\infty} \frac{1}{\left(1 - \frac{1}{x^2}\right)^2} = 1$$

$$\Rightarrow \textcircled{k=1}$$

$$\lim_{x \rightarrow \pm\infty} (f(x) - x) = \lim_{x \rightarrow \pm\infty} \left(\frac{x^5}{(x^2 - 1)^2} - x \right)$$

$$= \lim_{x \rightarrow \pm\infty} \frac{x^5 - x(x^2 - 1)^2}{(x^2 - 1)^2}$$

$$= \lim_{x \rightarrow \pm\infty} \frac{x^5 - x(x^4 - 2x^2 + 1)}{(x^2 - 1)^2}$$

$$= \lim_{x \rightarrow \pm\infty} \frac{2x^3 - x}{(x^2 - 1)^2} = \lim_{x \rightarrow \pm\infty} \frac{x^3 \left(2 - \frac{1}{x^2}\right)}{x^4 \left(1 - \frac{1}{x^2}\right)^2}$$

$$= \lim_{x \rightarrow \pm\infty} \frac{2 - \frac{1}{x^2}}{x \left(1 - \frac{1}{x^2}\right)^2} = 0$$

$\Rightarrow y = x$ är en sned asymptot

III.
$$f'(x) = \frac{5x^4(x^2 - 1)^2 - x^5 \cdot 2(x^2 - 1) \cdot 2x}{(x^2 - 1)^4}$$

$$= \frac{5x^4(x^2 - 1) - 4x^6}{(x^2 - 1)^3}$$

$$f'(x) = \frac{5x^6 - 5x^4 - 4x^6}{(x^2-1)^3} = \frac{x^6 - 5x^4}{(x^2-1)^3} = \frac{x^4(x^2-5)}{(x^2-1)^3}$$

Kritiska punkter:

$$f'(x)=0 \Rightarrow x^4(x^2-5)=0 \Rightarrow x=0 \text{ eller } x=\sqrt{5} \text{ eller } x=-\sqrt{5}$$

$$\begin{aligned} \text{IV} \quad f''(x) &= \frac{(6x^5 - 20x^3)(x^2-1)^3 - 3(x^2-1)^2(2x)(x^6-5x^4)}{(x^2-1)^6} \\ &= \frac{(6x^5 - 20x^3)(x^2-1) - 6x(x^6-5x^4)}{(x^2-1)^4} \\ &= \frac{\cancel{6x^7} - 20x^5 - \cancel{6x^5} + 20x^3 - \cancel{6x^7} + 30x^5}{(x^2-1)^4} \\ &= \frac{4x^5 + 20x^3}{(x^2-1)^4} = \frac{4x^3(x^2+5)}{(x^2-1)^4} \end{aligned}$$

$$\left. \begin{array}{l} (x^2-1)^4 > 0 \quad \forall x \in D_f \\ x^2+5 > 0 \quad \forall x \in D_f \\ 4x^3 > 0 \quad \text{om } x > 0 \\ < 0 \quad \text{om } x < 0 \end{array} \right\} \Rightarrow x=0 \text{ är en inflektionspunkt}$$

VI.

x	$-\infty$	$-\sqrt{5}$	-1	0	1	$\sqrt{5}$	∞
$f'(x)$	+	0	-	+	0	+	-
$f''(x)$	-	-	-	0	+	+	+
$f(x)$	$-\infty$						∞

f odefinierad.

$x = -1$ } $\notin D_f$
 $x = 1$ }
 $x = 0$ } kritiska punkter.
 $x = \sqrt{5}$ }
 $x = -\sqrt{5}$ }
 $x = 0$ inflektionspunkt.

$\cap$ inflektion punkt

Tecken av f' : $x^4 > 0$.

	$-\sqrt{5}$	-1	1	$\sqrt{5}$
x^2-5	+	0	-	-
$(x^2-1)^3$	+	+	0	-
$f'(x)$	+	0	-	+

$$f(-\sqrt{5}) = \frac{(-\sqrt{5})^5}{((-\sqrt{5})^2 - 1)^2} = \frac{-25\sqrt{5}}{16} \approx -3,5 \quad f(\sqrt{5}) = \frac{25\sqrt{5}}{16} \approx 3,5$$

Ann. $f(-x) = \frac{-x^5}{(x^2-1)^2} = -f(x) \Rightarrow f \text{ är udda funktion}$
 $\Rightarrow$ symmetrisk kring origo.

Vi Rita grafen.

